

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

01/2021

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Milí čitatelia Pútnických listov!

Tešíme sa, že Vám v novom ročníku PL budeme môcť priblížiť krásu pútnických miest opäť z iného uhla pohľadu. Čaká nás zaujímavá cesta naprieč storočiami a stretneme na nej viacerých svätcov a svätice. Pozývame Vás putovať s nami! Objavíme pútnické miesta spravované rehoľami a rádmi, chrámy a kláštory na Slovensku i za hranicami. Spoznáme príbehy ich zakladateľov a miesta, kde sa nachádzajú vzácne relikvie. Celoročný sprievodný cyklus bude niesť názov: ITE AD JOSEPH, v Katolíckej cirkvi je totiž vyhlásený Rok sv. Jozefa. Súčasťou nášho putovania sa stane aj duchovné slovo, ktorého autormi budú - ako inak - mníši, mníšky, rehoľní bratia a sestry. Prajeme Vám radostné a povzbudzujúce čítanie!

redaktorky Mária Hatalová a Mária Prekopová

Benediktínsky príbeh v Diakovciach

výmalba súčasnej kaplnky sv. Štefana, prvého pôvodného kostola v Diakovciach

Dejiny najstarších slovenských chrámov sú spojené aj s pôsobením reholí a rádov. V západnej Cirkvi sa stali prvými staviteľmi kláštorov a kláštorných chrámov benediktíni. Významnú stopu zanechali v malej obci Diakovce, ktorú nájdeme v Podunajskej nížine neďaleko Šale. Diakovce ležia v blízkosti starého riečneho brodu cez Váh, ktorým od praveku putovali ľudia. Potvrďuje to nález sídliska z mladšej doby bronzovej, ktoré bolo na území dnešnej obce. Slovania si tu vybudovali sídlo v období Veľkej Moravy, na ktorého základoch vznikla osada Vag.

info o pútnických miestach a asociácii nájdete na: www.putnickemiesta.sk

Benediktíni sa v Diakovciach usadili pravdepodobne už 11. st. Prvá písomná zmienka vzťahujúca sa k Diakovciam pochádza z r. 1002. V pápežskej listine, vystavenej 2. decembra 1103, sa po prvý krát spomína tunajší Kostol Blahoslavenej Panny Márie. Dejiny benediktínskeho kláštora v Diakovciach boli úzko späté s najvýznamnejším benediktínskym opátstvom v niekdajšom Uhorsku – s Kláštrom sv. Martina v Pannonhalme (Panónskej hore). Je pravdepodobné, že v rámci hospodárskeho dvora, patriaceho pannonhalmským mníchom, tu v tom čase už existoval malý kláštor a že spomenutý Kostol Panny Márie bol jeho súčasťou. Existencia malého kláštora (cella),

podriadeného Pannonhalme, je tu jednoznačne doložená až v r. 1228 v súvislosti s vysvätením Kostola Panny Márie. Kostol Panny Márie je spolu s Kaplnkou sv. Štefana dodnes jediným viditeľným pozostatkom zaniknutého kláštora. Kláštorné budovy, alebo aspoň časť z nich, sa nachádzali na severnej strane kostola. Poukazuje na to dnes zamurovaný, polkruhovo ukončený portál v severnom múre bočnej severnej lode. Podľa písomných prameňov bol kláštor postavený koncom 13. st., keď sa prvý krát objavuje aj názov Diakovce (Deáky), chránený hradbami a opevnením. Priorát v Diakovciach jestvoval do konca 16. st. Po krátkom období šírenia reformácie medzi miestnym obyvateľstvom bol v r. 1636 vrátený pannonhalmským benediktínom. Rehoľníci tu pôsobili do r. 1787, keď bol kláštor zrušený v rámci jozefínskych reforiem. Opätovne sa vrátili koncom 19. st. a zostali až do násilného zrušenia kláštorov v r. 1950. Kostol Panny Márie Nanebovzatej v Diakovciach je jednou z najhodnotnejších románskych pamiatok a zároveň jednou z najvýznamnejších tehlových sakrálnych stavieb na Slovensku. Netradične riešený trojlodový kostol s dvojževovým priečelím a tromi apsidami uzatvárajúcimi lode z východu bol vysvätený v novembri 1228. Staviteľia do objektu zakomponovali aj prvý kostol a premenili ho na dnešnú Kaplnku sv. Štefana pri južnej stene trojlodia. Samotná stavba je dvojpodlažná, rozdelená na „horný“ a „dolný kostol“, čo je v našich podmienkach unikátne riešenie, výnimočné aj v európskom meradle. Spodné podlažie má podobu halového trojlodia s loďami rovnakej výšky, ktoré sú na východe zakončené tromi apsidami. Tie však siahajú až do horného podlažia a sú zaklenuté konchami pre každé podlažie zvlášť. V západnej časti sa pôvodne nachádzala empora a v západnom priečelí bol podľa všetkého aj hlavný vstup do chrámu. Horné podlažie plnilo pravdepodobne funkciu kláštora, kde v bočných lodiach boli vytvorené cely pre mníchov a stredná loď slúžila ako kaplnka či oratórium. Hlavná apside horného podlažia jednoznačne slúžila na liturgické účely, o čom svedčí okrem iného aj písomná zmienka o Oltári sv. Jakuba viažuca sa k vysväteniu stavby.

dokončenie článku na str.10

POZVANIE

pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB...

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zaradíme Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

ĎAKUJEME!

Kláštor Premenenia Pána v Sampore

Kláštory benediktínov mali charakter opátstva alebo rezidencie. Opátstva boli väčšinou lokalizované na osamelých miestach, na vrchoch, podobne ako hrady a pevnosti, kde žilo viac mníchov, ktorí pracovali na poli, v lesoch, vykonávali rôzne remeselnícke práce, odpisovali kódexy a pod. Rezidencie sa nachádzali prevažne v mestách, kde bol menší počet mníchov. Venovali sa prevažne duchovnej službe, vzdelaniu a výchove. V 20. st. komunistická totalita negatívne zasiahla aj do života benediktínov na Slovensku a ich kláštory na našom území boli zrušené. Novodobá história pôsobenia benediktínov v Slovenskej republike sa začala uskutočňovať v r.1998, keď do benediktínskeho opátstva sv. Petra a Pavla v Tynci (Poľsko) vstúpili dvaja slovenskí kňazi z Banskobystrickej diecézy, Vladimír Kasan a Blažej Škvarka. O dva roky neskôr, v jubilejnom roku Milénia, po ukončení mníšskej formácie a zložení večných mníšskych sľubov, boli vyslaní vtedajším tynieckym opátom, Markom Szeligom OSB, založiť novú fundáciu na Slovensku. V úplných počiatkoch sa dočasne usadili na fare v Ľubietovej, odkiaľ po roku prešli do obce Bacúrov pri Zvolene, kde získali bývalú, 30 rokov opustenú, farskú budovu. Tu bol oficiálne zriadený Dom sv. Benedikta, ako filiálny dom Tynieckeho opátstva v rámci novej mníšskej fundácie. Zaujímavou skutočnosťou v novodobom pôsobení benediktínov na Slovensku bolo rozhodnutie začať s výstavbou nového kláštora, a to i napriek ich bohatej histórii a možnosti získať niektoré z historických sídel. Vďaka podpore Mons. Rudolfa Baláža a farníkov zo Sliača získali pre svoj zámer 7ha pozemok v Sampore a v r. 2006 zahájili výstavbu súčasného kláštora. Základný kameň posvätil pri svojej poslednej návšteve Slovenska pápež sv. Ján Pavol II. Vďaka podpore mnohých dobrodincov zo Slovenska i zo sveta bola v máji 2010 zakončená výstavba prvej etapy kláštora, skladajúca sa z kostola, domu hostí, klauzúrnej budovy s rajskou záhradou, domu chleba a z hospodárskych objektov. Celý areál bol tvorený so zreteľom na malebnosť okolitej krajiny a na duchovný rozmer zasväteného života komunity mníchov. Slávnostnú konsekráciu, na ktorej sa zúčastnili viacerí slovenskí biskupi, predstavení benediktínov a mnohí kňazi a veriaci, vykonal na Turičný pondelok - 24.mája 2010 Mons. Rudolf Baláž, banskobystrický biskup. V tento deň bol zároveň kánonicky zriadený jednoduchý priorát, závislý od domovského opátstva v Tynci. V súčasnosti je Kláštor Premenenia Pána konventuálnym (nezávislým) benediktínskym priorátom a jeho spoločenstvo tvorí momentálne 19 členov. Kláštor je súčasťou benediktínskej kongregácie Zvestovania, ktorá zahŕňa kláštory z celého sveta, od Fínska po Nigériu, od Brazílie, až po Indiu. Posledným opátstvom, ktoré sa do kongregácie zatiaľ pričlenilo je významné opátstvo Dormitio v Jeruzaleme. Dnes sú už slovenskí benediktíni žijúci v Kláštore Premenenia Pána v Sampore verejnosti pomerne dobre známi. V dome hostí poskytujú zázemie a duchovné stíšenie individuálnym hosťom aj skupinám. Návštevníkom je, v prípade ich záujmu, umožnené podieľať sa na bežnom živote v kláštore, zapojením sa do jednoduchých prác. Prostredníctvom známeho benediktínskeho kréda: *Ora et labora (Modli sa pracuj)*, tak môže každý hosť načerpať z pokoja, ktorý ponúka toto jedinečné kláštorné prostredie. Kláštorný chrám je otvorený pre verejnosť a možno sa v ňom zúčastniť na mníšskej liturgickej modlitbe v slovenskom i latinskom jazyku. Kláštor tiež príležitostne organizuje rôzne verejne prístupné duchovno-vzdelávacie podujatia a prednášky. Samporskí benediktíni v súčasnosti pokračujú v dostavbe kláštora a venujú sa hospodáreniu na svojej pôde.

prior kláštora o. Vladimír Kasan, OSB

Do budúcnosti plánujú založenie vydavateľstva i predaj potravinárskych výrobkov z vlastnej produkcie. V rámci štátnej registrácie sú vedení pod názvom „Mnísi z rehole svätého Benedikta“. ***Benediktínky žijú na Slovensku v Kláštore Najsvätejšej Bohorodičky v Horných Orešanoch*** (viď foto), ktorý bol založený v r. 2006 kláštrom sv. Marka v Offide (Taliansko). Podobne ako ich bratia v Sampore žijú charizmu pohostinnosti, práce a modlitby. Aj tu môžu vojsť ľudia do mnohovravného ticha, ktoré im poskytuje dom pre hostí. Mníšky pracujú na nákladnej a rozsiahlej stavbe kláštora. Jeho architektúra hovorí o stretnutí dvoch svetov: sveta modernej spoločnosti, s tradičným svetom kláštorného života. Toto stretnutie je vyjadrené kombináciou dvoch architektonických štýlov, klasického (kostol, klauzúra) a moderného (dom hostí), ktoré sa k sebe približujú a vzájomne sa dopĺňajú. Oba komplexy sú založené na symetrických tvaroch, ktoré sú vyjadrením plnosti a dokonalosti: štvorec pre klauzúru, kruh pre verejný sektor, ktorý sa týka pohostinnosti voči svetu. Mníšky sa venujú hospodárstvu, výrobe sviec, pravidelne i príležitostne sa tu konajú menšie podujatia pre veriacich. Duchovnú rodinu benediktínskeho rádu tvoria aj laici či diecézni kňazi, veriaci žijúci vo svete - tzv. ***obláti***. Oblátom sa môže stať veriaci človek po dovŕšení 18.roku veku, ktorý o to požiada určeným spôsobom a absolvuje predpísanú, najmenej ročnú, duchovnú formáciu. Oblatúrou, verejným náboženským príslubom, sa potom zasväcuje Bohu, včleňuje sa do konkrétnej benediktínskej rodiny a prijíma záväzok žiť v duchu Reguly sv. Benedikta. Spoločenstvo oblátov sa riadi na základe ustanovených pravidiel - štatútov. V celosvetovom meradle sa celkový počet benediktínskych mníchov odhaduje na 8000 mužov, mníšok je asi dvakrát toľko. Z benediktínskeho rádu vyšlo asi 1500 svätcov a svätíc. Medzi nich patria aj naši prví svätci: sv. Andrej-Svorad a sv. Beňadik. Verejnosť veľmi dobre pozná učiteľku Cirkvi – sv. Hildegardu z Bingenu a pred časom vyšiel v Spolku sv. Vojtecha pod názvom *Dokonalá sloboda* aj beletrizovaný životopis (bl.?) Hermana Mrzáka. Novodobým svätcom je bl. Columbo Marmion. Z benediktínskeho rádu sa neskôr, na základe rôznych reformačných procesov, vyčlenili tzv. Kamaldulskí mnísi (r.1012) a rád Cisterciánov (r.1098).

zdroje: www.benediktini.sk, www.benediktinky.sk, www.rehole.sk, www.ateliergam.sk,
www.zasvatenyzivot.sk, www.no.m.wikipedia.org, www.sk.wikipedia.org, www.svd.vgc.no

via benedictina

medzinárodná turistická trasa v Strednej Európe, ktorá začala vznikať v roku 2014 v rámci projektu „Via Benedictina – benediktínske dedičstvo v strednej Európe“.
Trasa spája historické benediktínske kláštory na území Čiech, Poľska, Slovenska a Maďarska.
Sú to buď funkčné strediská mníšskeho života alebo miesta,
kde sa zachovali materiálne pozostatky historických kláštorov a v súčasnosti plnia inú funkciu.

PO STOPÁCH VÝZNAMNÝCH KLÁŠTOROV

Benediktínske kláštory sú najstaršími v Európe. Medzi najvýznamnejšie z hľadiska dejinných počiatkov rádu patrí opátstvo na Monte Cassino v Taliansku a kláštor v Cluny vo Francúzsku. V Čechách je historicky výnimočným miestom Břevnovský kláštor a Emauzy na Slovanoch. Medzi najdôležitejšie benediktínske miesta na Slovensku patria už zaniknuté kláštory sv. Hypolita v Nitre, kláštor sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku, kláštor sv. Andreja-Svorada a Benedikta v Skalke pri Trenčíne a kláštor sv. Kozmu a Damiána v Ludaniciach. Najstarším európskym kláštorom je **Opátstvo sv. Benedikta na Monte Cassino**, ktoré založil sv. Benedikt z Nursie v r. 529. I keď cisár Konštantín (272?-337) už v r. 313 Milánskym ediktom zaviedol v Rímskej ríši kresťanstvo, pohanstvo na niektorých miestach pretrvávalo. Takto to bolo aj skalnatej hore Monte Cassino v Kampánii, ktorá je vzdialená asi 140 km juhovýchodne od Ríma. Vypína sa nad starobylym mestom Casinum, ktoré bolo obývané už v 7 st. p.n.l. V dobe príchodu sv. Benedikta sa tu ešte nachádzali pozostatky pohanského Jupiterovho chrámu a oltár, kde miestni farmári prinášali pohanské obete. V okolí sa rozprestieral háj venovaný úcte démonov. Svätec zasiahol veľmi rázne. Rozbil sochu Apolla, oltár zničil a háj vyrúbal. Miesto zasvätil sv. Martinovi a na mieste pohanského oltára postavil malé oratórium zasvätené sv. Jánovi Krstiteľovi. V r. 547 tu stojac v modlitbe zomrel a bol pochovaný vedľa svojej sestry - dvojčky - sv. Školastiky. Pozostatky svätca sa v súčasnosti nachádzajú v Opátstve Saint-Benoit-sur Loire vo Francúzsku, kde boli údajne prenesené. O opátstve Montecassino sa viac dozvedáme koncom 9.st. (r.884), počas ktorého bolo dvakrát zničené útokmi Saracénov a mnísi sa doňho opätovne vrátili po prestavbe v r. 949. 11.st. sa považuje za zlatý vek opátstva, ktoré sa stalo kultúrnym centrom Európy. Bola tu veľká škola pisárov a maliarov miniatúr. Chrám sa veľkolepo prestaval, vyzdobil. Opátstvo získalo aj rozsiahle sekulárne územie, tzv. Terra Sancti Benedicti (Krajina sv. Benedikta). Mnohí mnísi sa stali biskupmi, kardinálmi a z opátstva vyšli aj traja pápeži. V tomto období bola spísaná aj kláštorňá kronika. V 12.st. ovplyvnila ďalší rozvoj opátstva aktuálna náboženská politika - dvojpápežstvo medzi Honoriom II. a Frederikom II. a v 13.st. nastal úpadok opátstva. V r. 1322 - 1367 bolo opátstvo aj biskupstvom. V r. 1349 bolo postihnuté zemetrasením a na jeho následnej oprave sa podľa nariadenia pápeža Urbana V. museli podieľať všetky benediktínske kláštory. V r. 1454 bola opátstvu nariadená správa a v r. 1504 sa stalo podriadeným opátstvu Santa Giustina v Padove. Opátstvo bolo zrušené aj v r. 1799 počas Francúzskej revolúcie a v r. 1866 ho rozpustila talianska vláda. Budova opátstva sa stala národnou kultúrnou pamiatkou a mnísi zostali správcami majetku. 15.februára 1944 bombardovanie zo strany spojeneckej armády opátstvo veľmi poškodilo. Tento čin je dnes viacerými odborníkmi hodnotený ako zbytočná bitka, ktorá nemala žiadny vojenský strategický význam. Dnes sa v okolí zrekonštruovaného kláštora nachádzajú tri rozsiahle vojenské cintoríny. Po reformách Druhého vatikánskeho koncilu sa opátstvo na Monte Cassino stalo jedným z mála zostávajúcich územných opátstiev v Katolíckej cirkvi. V snahách znovuvrátiť opátstvu nezávislosť a autonómiu pokročil aj pápež František, ktorý v r. 2014 vymenoval pre opátstvo na Monte Cassino nového opáta, oslobodil ho od duchovnej správy 53 farností a podporil tak jeho status územného opátstva. Druhým historicky významným benediktínskym kláštorom je už zaniknuté **Opátstvo sv. Petra a Pavla v Cluny**, ktoré v r. 909 al. 910 založil akvitánsky vojvoda Viliam (fr. Gillaume) nazývaný Silný alebo Zbožný. V Mâconskom hrabstve stála stará vila, ktorú daroval opátovi Bernonovi a 12 mníchom. V 10.-12. st. sa stalo asi najvýznamnejším duchovným, intelektuálnym, umeleckým a do značnej miery aj politickým centrom krajiny. V 11.st. sa vplyvom pôsobenia opáta Odonu, udialo tzv. Clunýjské hnutie, ktorého cieľom bol návrat k obnove autentického mníšskeho života. Dôraz kládlo na vzdelanie a morálny stav mníchov. Požadovalo nezávislé postavenie cirkvi, bez laických a svetských vplyvov a posilnenie pápežskej moci. V tomto období sa menšie kláštory zakladali po celom Francúzsku a v 12.st.

clunyjskú kongregáciu tvorilo asi 1000 kláštorov, kde žilo viac než 10 tis. mníchov. Všetky kláštory boli podriadené opátstvu v Cluny, opát bol podriadený iba pápežovi. V 12.st. sa začína prejavovať vo Francúzsku aj vplyv Cisterciánov (mníšsky rád, ktorý vznikol z benediktínskeho rádu v r. 1098) a v 13.st. vplyv Opátstva v Cluny slabne. Zlé hospodárenie a tiež nejednosť a zlé vzťahy medzi mníchmi len podnietili ďalší úpadok opátstva. Opáta vzhľadom k ťažkým rozporom musel voliť pápež a začiatkom 16.st. ho volil dokonca ja francúzsky kráľ. V rámci francúzskej reformácie v r. 1793 bol kláštor vyplienený a ohromné bohatstvo - prevažne písomného charakteru - bolo zničené. Z pôvodného archívu sa zachovalo len 25 dokumentov. Prázdne budovy boli vyhlásené za štátny majetok, ktorý si v r. 1798 kúpili priemyselníci Vachier a Batonnard a používali ich ako kameňolom. Nádhernú baziliku rozbúrali. Z baziliky, ktorú nazývali divom stredoveku, sa zachovala len južná priečna loď veľkého transeptu s osemhrannou zvonnicou Svätej vody, veža s orlojom a fragment kaplnky priliehajúcej k apside, čo predstavuje asi 10% z pôvodnej stavby. Dobře zachovaný je opátsky palác z 15.st. a stará sýpka slúžiaca opátstvu. Chronológia stavby je dnes známa vďaka rekonštrukcii, ktorú viedol prof. Kenneth Conant. Kostol bol jedným z najstarších príkladov tzv. benediktínskeho pôdorysu s rozvinutým presbytériom a malými zmenšujúcimi sa závermi. Na prelome 11. a 12. st. bol prestavaný a kombinoval centrálny typ s dvoma priečnymi loďami a bazilikálnou formou kostola. Štyri kaplnky a štyri veže udávali smer vertikálneho pohybu. Jedinečná stavba tak v sebe spájala rímske, karolínske prvky a v mnohom predchádzala gotiku (najmä jej klenba). Chrám bol dlhý 138 m, neskôr - s predsieňou až 187 m. Mal asi 300 okien. Pôdorys mal tvar latinského kríža s dvomi priečnymi, rozdielne dlhými loďami. Hlavnú apsidu uzatváral veniec 5 radikálne usporiadaných kaplniek. Aj k obojstranným priečnym lodiam priliehali kaplnky. Interiér zdobili nádherné fresky nazývané „zlaté šero byzancie“. Na niektorých hlaviciach stĺpov boli zobrazení hudobníci s hudobnými nástrojmi. Dnes ich môže verejnosť obdivovať ako dielo neznámeho umelca z Cluny v Múzeu Ochier v opátskom paláci. Chrám bol vysvätený pápežom Urbanom II. v r.1095 a dokončený začiatkom 12. st. V r.1125 sa klenba lode zrútila, bola obnovená a ku kostolu bola v r. 1131 pristavaná aj predsieň. Chrám bol opätovne vysvätený pápežom Inocentom II. Stavba bola dokončená v 13. st. V múzeu si môžu návštevníci pomocou počítačovej rekonštrukcie vytvoriť trojrozmernú predstavu o tom, ako Cluny vyzeralo. V letnej sezóne sa na námestí konajú aj tzv. hry „Son et lumière“ (Svetlo a zvuk), ktoré pomocou svetelných efektov rekonštruujú chýbajúce časti kláštora. Nakoľko však nič nemôže nahradiť originál môžeme povedať, že zničením clunyjského opátstva Francúzsko prišlo o jednu zo svojich najvýznamnejších pamiatok.

múzeum v Cluny

Z Talianska a Francúzska sa benediktínske kláštory rozšírili do Nemecka a Rakúska, neskôr aj do ďalších európskych krajín, Anglicka a ďalej na sever. Prvým benediktínskym opátstvom v Karpatskej kotline sa stalo **Opátstvo sv. Martina v Pannonhalme**. Nachádza sa asi 20 km južne od Győru, hodinku autom z Bratislavy, na 282m vysokom „Svätom vrchu Panónie“, kde sa údajne narodil sv. Martin z Tours. Založil ho v r. 996 knieža Gejza, otec sv. Štefana, uhorského kráľa. Prví mnísi sem prišli z českého Břevnova. V súčasnosti je kláštor v Pannonhalme druhým najväčším benediktínskym kláštorom na svete. Sv. Štefan podriadil v r. 1001 kláštor Svätej stolici. V r. 1224 bola vysvätená nová románska bazilika, ktorej múry sa zachovali dodnes. Z pôvodného kláštora a neskôr arcipátstva, sa zachovalo gotické nádvorie, ktoré dal do jeho dnešnej podoby v r. 1486 prestavať kráľ Matej. V neskorších obdobiach boli priestory rozšírené o barokové a klasicistické budovy. Historicky cenným unikátom je knižnica, ktorá obsahuje 360 tis. Zväzkov, vrátane najstaršej maďarskej písomnej pamiatky. Od r.1514 je Pannonhalma arcipátstvom maďarskej kongregácie benediktínov. K pozastaveniu činnosti benediktínskeho rádu došlo v r. 1786 za Jozefa II. O šesťnásť rokov neskôr, benediktínsky rád obnovil František I. a za jeho prvoradú úlohu ustanovil vzdelávanie. Študoval tu aj bl. Otto von Habsburg. Počas komunizmu bol majetok rádu zoštátnený, benediktínska škola zatvorená, avšak dnes je opäť v prevádzke. V decembri 1996 bolo Pannonhalmské **arcipátstvo** a jeho prírodné prostredie zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

V súčasnosti tu žije asi 40 mníchov, ktorí sa venujú poľnohospodárstvu, chovu dobytka a výrobe vína. V opátstve sa zachovala aj tradícia pestovania liečivých bylín, z ktorých sa vyrábajú ďalšie produkty. Mnohých prekvapí aj fakt, že mnísi si vyrábajú aj vlastnú elektrinu (17% z celkovej svojej spotreby). Pannonhalma ponúka aj zaujímavé turistické zážitky. Začiatkom leta sa tu konajú tzv. **levanduľové týždne**. Otvorená býva aj bylinková záhrada či čajovňa. Zo starobylých zanik-

Pannonhalma

nutých benediktínskych kláštorov na Slovensku spomenieme tentoraz (pozn. o kláštore sv. Hypolita a Kláštore sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku sme už písali) **Opátstvo sv. Benedikta na Skalke pri Trenčíne**, ktoré je spojené so životom benediktínskych mníchov sv. Andreja-Svorada a sv. Beňadika, Ich životné osudy podrobne zachytil päťkostolský biskup Maurus. Sakrálnou dominantou sú v súčasnosti dva objekty – **kláštor Veľká Skalka a Pútnický kostol – diecézna svätyňa – na Malej Skalke**. Na mieste, kde žil pustovníckym životom sv. Beňadik, založil nitriansky biskup Jakub I. v r. 1224 nevelký kláštor - opátstvo sv. Benedikta. Jeho srdcom boli jaskynné priestory, kde pustovník žil, ku ktorým pristavali na našom území jedinečnú trojpodlažnú kaplnku. Trojpodlažný objekt kaplnky či kaplniek nenájde nikde inde na Slovensku. Svätyňa hornej kaplnky prechádza do prírodnej jaskyne. V 14. – 15. st. existovalo v priestoroch kláštora kláštorné skriptórium, kde sa ručne prepisovali a viazali knihy. Skalka bola v tomto období významným duchovným a knižným centrom stredného Považia. Život benediktínskych mníchov v priebehu stáročí však vážne narušilo nepokojné obdobie počas expanzie Matúša Čáka z neďalekého Trenčína a neskôr aj nájazdy husitských oddielov z blízkej Moravy. Zánik tunajšieho opátstva má na svedomí útok vojsk generála Katzianera v r.1528. Nový život na veľkú Skalku priniesli až v r. 1644 trenčianski jezuiti, ktorí majetok zaniknutého opátstva získali darom od kráľa Ferdinanda III. (iné zdroje uvádzajú ako darcu nitrianskeho biskupa Jána Püskyho). Následne, v r. 1667-69 jezuiti postavili vedľa pôvodných stavieb nové budovy kláštora a postupne celý areál upravovali. V r. 1717 je spomínaná prestavba horného podlažia stredovekej kaplnky, v roku 1755 boli vybudované kamenné schody ku klášturu

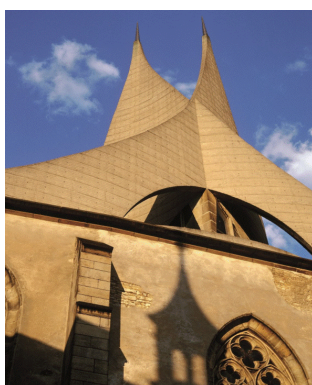
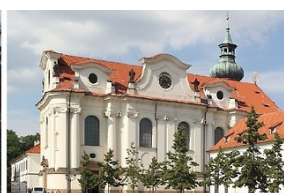

Skalka pri Trenčíne

a v r. 1768 bola uskutočnená výmena strechy. Po zrušení rádu v rakúskej monarchii v r. 1773 museli aj z Veľkej Skalky jezuiti odísť a opustené budovy začali chátrať až sa zmenili na ruiny. Čiastočné opravy na Veľkej Skalke sa realizovali v r. 1852-1853, v roku 1892, 1911 a 1914. Po druhej svetovej vojne sa uskutočnili ďalšie práce v r. 1951 a potom aj v r. 1982. Väčšie práce na oprave a konzervovaní ruín spojených s výskumom sa začali po r. 2000. Neďaleko starého benediktínskeho kláštora – na mieste, kde bol sv. Beňadik zhodený do Váhu – bol postavený krátko po svätorečení oboch svätcov malý kostol. Prvá písomná zmienka o dvojvežovom kostolíku postavenom v románskom slohu však pochádza až z r. 1208. Bol zasvätený sv. Beňadikovi. V r. 1520 dal na jeho mieste vybudovať kaplnku ku cti sv. Doroty Juraj Thurzo, starý otec Juraja Thurzu, neskoršieho palatína. V r. 1660 bola v kostolíku urobená nová výzdoba interiéru. Jezuiti na kopci oproti kostola v r. 1676 postavili kalváriu so štrnástimi zastaveniami. V r. 1679 bol postavený nový oltár na počesť Panny Márie Čenstochovskej. Počas kuruckých vojen bol

kostolík poškodený. V r. 1745 kaplnku rozšírili do súčasnej podoby a pristavili k nej dve veže. Kostol bol opäť zreštaurovaný za trenčianskeho farára opáta Ľudovíta Stáreka v r. 1852-1853; opravený a posvätený v r. 1924 nitrianskym biskupom Karolom Kmeťkom. Hlavný oltár odvtedy zdobia sochy pustovníkov sv. Andreja-Svorada a Beňadika. Vojnové udalosti druhej svetovej vojny neobišli ani Skalku, a preto bolo potrebné opäť pristúpiť k rozsiahlej oprave, ktorá bola ukončená r. 1951. Slávnostnú svätú omšu celebroidal nitriansky administrátor biskup Eduard Nécsey. Maľba svätcov na stene je dielom pátra Emila Prokopa, SVD, z r. 1983. Ostatné úpravy kostola na Malej Skalke sa uskutočnili v r. 2003-2006. V r. 2011 bol založený neinvestičný fond Beňadik na podporu pútnického miesta Skalka. V r. 2012 bola nitrianskym biskupom Viliamom Judákom posvätená nová krížová cesta na Malej Skalke. 7. mája bol Pútnický chrám svätých Andreja Svorada a Beňadika na Skalke nitrianskym biskupom Mons. Viliamom Judákom vyhlásený za Diecéznu svätyňu. Benediktínske kláštory v **Českej republike** ponúkame aspoň v obrazoch: vľavo Arciopátstvo v Břevnove, vpravo exteriér a interiér kláštora Emauzy na Slovanech.

zdroje: www.abbaziamontecassino.org, www.en.wikipedia.org, www.catholicnewsagency.com,
www.pvh.ff.cuni.cz, www.svetlosveta.sk, www.femme.sk, www.travelking.sk, www.azizlelo.hu,
www.wikidata.org, www.apsida.sk, www.putnickemiestoskalka.sk, www.romeanditaly.com,
www.travelsfromur.files.wordpress.com, www.encyklopedie.praha2.cz, www.meatspace.cz, www.prague.eu

na cestách i doma zjednotení v apoštoláte modlitby

Svetová sieť modlitby Svätého Otca známa ako „Apoštolát modlitby“ šírením pravidelných mesačných úmyslov zjednocuje veriacich v účasti na apoštoláte celej Cirkvi obetovaní osobnej modlitby, práce, radostí i utrpení každého dňa v spojení s Kristovou eucharistickou obetou.

Modlitba obetovania dňa:

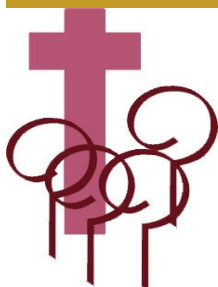
Nebeský Otče, obetujem ti celý svoj deň a svoje modlitby, práce, radosti aj utrpenia v spojení s tvojím Synom Ježišom Kristom, ktorý sa ti stále obetuje vo svätej omši za spásu sveta. Nech ma Duch Svätý

vedie a nech mi dá silu svedčiť o tvojej láske. S Pannou Máriou, Matkou nášho Pána a Matkou Cirkvi, prosím za úmysly Svätého Otca a našich biskupov na tento mesiac:

Evanjelizačný úmysel: Aby nám Pán dal milosť bratsky spolunažívať s príslušníkmi iných náboženstiev, navzájom sa za seba modliť a byť voči všetkým otvorení.

Úmysel našich biskupov: Aby sme boli na príhovor Panny Márie Bohorodičky chránení pred každým vírusom, ktorý zabíja telo, ale najmä dušu.

dokončenie článku zo str.2

Medzi stredným a pravým štrbinovým oknom sa tu zachovala freska znázorňujúca Ježiša v mandorle. Fasáda apsid kostola je bohato členená opornými piliermi a lizénami, ako aj strieškovým, rímsovým a oblúčikovým vlysom a zuborezom. Nasledujúce storočia nepriniesli do stavby veľa zmien, iba v období baroka boli

veže zvýšené na súčasnú výšku 31,5 metra. Zásadná prestavba sa udiala až v r. 1872 – 75 podľa projektu Fridricha Schuleka. Vtedy ku západnému priečeliu pristavali novorománsku trojlod'ovú baziliku, rešpektujúcu šírku pôvodného kostola, čím sa celá stavba predĺžila až na 48 metrov. V rámci prestavby bola zbúraná pôvodná empora medzi vežami, dolná časť románskeho priečelia aj sakristia pri severnej apside. Tú nahradila nová na severnej strane chrámu. K severnej veži bolo pristavané aj vretenové schodisko vedúce do „horného kostola“. V r. 1940 - 41 bola uskutočnená rozsiahla obnova kostola, najmä vnútorného zariadenia, vrátane výzdoby vnútorných priestorov novými maľbami, financovaná miestnym rodákom – maďarským kardinálom Jusztiniánom Szerédim. Počas nej odstránili starú omietku apsid a odkryli románsku výzdobu vonkajšej fasády. Obnova sa realizovala aj v 90. rokoch minulého storočia. V novembri

2018 sa uskutočnil v areáli kostola georadarový výskum, ktorý priniesol významný a prekvapivý objav zvyškov kláštorného areálu staršieho než súčasná románska stavba. Predbežne je vznik tohto kláštora datovaný do 11. st. K diakovskému kostolu sa viaže aj **nález tzv. Prayovho kódexu**, napísaný v latinčine v r. 1192 – 1195 na neznámom mieste. Má celkovo 172 strán a obsahuje vôbec najstaršiu písomnú pamiatku v maďarskom jazyku – „Pohrebnú reč a orodovanie - Halotti beszéd és könyörgés“. Do r. 1813 bol v bratislavskej kapitulskej knižnici, potom ho darovali do Budapešti, kde je dodnes.

zdroje: Štefan Podolinský: *Románske kostoly*, DAJAMA Bratislava, 2008, www.apsida.sk, www.archinfo.sk

Medaila sv. Benedikta

Na jednej strane je sv. Benedikt držiaci v pravej ruke kríž a v ľavej Regulu. Po pravej strane je rozbitý pohár s vychádzajúcim hadom, po ľavej havran odnášajúci otrávený chlieb. Pri svätcovi je nápis: „Crux sancti patris Benedicti“ (Križ svätého otca Benedikta). Na obrube je nápis: „Eius in obitu nostro praesentia muniamur.“ (Nech nás jeho prítomnosť chráni v hodine smrti). Na druhej strane medaily je kríž s písmenami „C-S-P-B“, čo znamená opäť „Crux sancti patris Benedicti“ (Križ svätého otca Benedikta) Nad krížom je nápis „PAX“ (Pokoj), čo je heslo rehole. Niektoré medaily majú namiesto textu Pax písmená „IHS“, čo znamená „Iesus Hominum Salvator“ (Ježiš Spasiteľ ľudí). Na ramenách križa sú písmená, ktoré znamenajú: „Crux Sacra Sit Mihi Lux“ (Svätý Križ nech mi je svetlom) a „Non Draco Sit Mihi Dux“ (Diabol - doslova drak - nech nie je mojím vodcom). Na okraji sú začiatkové písmená exorcizmu: „Vade Retro Satana, Numquam Suade Mihi Vana - Sunt Mala Quae Libas, Ipse Venena Bibas“ (Chod' preč satan, nezávďaj ma k márnostiam; to, čo mi nahováraš je zlé, sám si vypí svoje jedy). Zvláštnou formou medaily je tzv. **benediktínsky kríž**, čo je vlastne krucifix, ktorý má na križení ramien vložení medailu sv. Benedikta. Odkiaľ a z akého obdobia medaila pochádza nevieme, ale kríž bol od počiatku v benediktínskej reholi predmetom osobitnej lásky a úcty. Zobrazenie sv. Benedikta s krížom v ruke sa pravdepodobne rozšírilo po zázračnom uzdravení sv. Leva IX., ktorý bol ešte ako mladík pohryzený jedovatým hadom. Po takmer dvoch mesiacoch choroby, keď mu už hrozila smrť, sa mu zjavil starec v mníšskom rúchu, ktorý sa ho dotkol a uzdravil ho. Neskôr počas svojho života často spomínal tento zážitok, pričom v starcovi spoznal sv. Benedikta. Význam písmen na medaile vysvetľuje starý rukopis z r. 1415, kde je sv. Benedikt vyobrazený v jednej ruke s palicou zakončenou krížom a v druhej zo zvitkom. Na oboch predmetoch sú napísané slová začínajúce sa na písmená na medaile. Tieto boli totiž časom zabudnuté, takže v jednom dokumente zo 17. st. a sa opisujú tieto symboly namaľované na stenách istého Bavorského opátstva, ale s poznámkou, že nikto nevie vysvetliť ich význam. K rozšíreniu medaily došlo vďaka sv. **Vincentovi de Paul**, ktorý založil reholu Dcéry kresťanskej lásky a istý čas sa tieto medaily razili výlučne pre ich potreby. Tieto sestry ich nosili na ružencoch.

ITE AD JOSEPH

8.12.2020, pri príležitosti 150. výročia vyhlásenia ženicha Panny Márie za patróna celej Cirkvi, vyhlásil pápež František ROK SV. JOZEFA. Urobil tak apoštolským listom *Patris corde* (S otcovským srdcom), v ktorom sv. Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí – „v tieni“.

Nasledujme sv. Jozefa na výnimočné miesta s jeho duchovným patrocinom.

Kostol sv. Jozefa v Nazarete

Nazaret leží v historickom regióne Dolná Galilea v severnej časti Izraela. Archeologické výskumy dokázali, že na tomto mieste boli ľudské obydlia už pred 6000 rokmi. Nazaret z Ježišových čias bol situovaný v teréne kopca a domy jeho obyvateľov sa nachádzali v útrobach kopca. Sv. Jozef a tiež Ježiš Kristus tu prežili väčšinu svojho života. Máriin a Jozefov dom bol prvým miestom, ktoré malo vplyv na Ježišovu ľudskú formáciu. Usadlosť bola veľmi chudobná a obydlia skromné a jednoduché. Záujem kresťanov o toto miesto začal prudko stúpať od 6. st. vďaka správam o zázrakoch, ktoré sa tu odohrali. Potom, čo na začiatku 11. st. dobyli Svätú zem križiaci, stalo sa z Nazareta významné kresťanské centrum. Križiaci z Nazareta urobili svoju hlavnú Galilejskú základňu. V 12. a 13. st. sa oblasti opakovane zmocňovali moslimovia a Nazaret chátral. K stabilizácii pomerov a opätovnému rozkvetu došlo až v 17. a 18. st. Dnešný Nazaret je známy pokojným spoložitím rôznych náboženstiev. Podľa Nového zákona bol domovom Jozefa a Márie a miestom, kde archanjel Gabriel oznámil Márii, že porodí Ježiša. V Nazarete je teraz na tomto mieste Bazilika Zvestovania. V jej blízkosti sa nachádza kostol sv. Jozefa. Kostol postavili nad jaskyňou. Predpokladá sa, že jaskyňa bola obydliím sv. Rodiny po návrate z Egypta. Tu Ježiš prežil detstvo, mladosť a podľa tradície sa v tunajšej dielni sv. Jozefa vyučil stolárskemu remeslu. Prvotná kresťanská komunita zmenila časť obydlia na svätyňu, nad ktorou v byzantskom období postavili malú baziliku. Nazývali ju aj Della Nutrizione (Poživne/Výživy), ale aj Domom sv. Rodiny. Pri archeologických vykopávkach sa na mieste našli pozostatky byzantského chrámu pochádzajúce z 5. alebo 6. st., ako aj zvyšky veľkého križiackeho kostola z 12. st. zasväteného sv. Jozefovi. Po arabskej okupácii v 13. st. bol kostol zničený. V r.1754 zakúpili miesto františkáni a postavili tu Kaplnku sv. Jozefa. Tá slúžila až do 20.st. Neskôr františkáni zakúpili celé okolie kostola. Dnešný kostol postavili františkáni z bieleho vápenca v r. 1914. Je to jednoduchá stavba s dvoma bočnými loďami. Dominuje jej trojstupňová štvorhranná veža s hodinami a priezorní napodobňujúcimi románske obloky. Kostol je postavený v neorománskom štýle. Je dvojpodlažný. Hornú časť tvorí jednoduchá moderná trojlodňová bazilika, ktorej lode sú ukončené apsidami. Je vyzdobená maľbami zobrazujúcimi život Svätej rodiny. Hlavný oltár sa nachádza v centrálnej apside. Je z bieleho mramoru a je darom Moravanov z r. 1926. Oltár bol slávnostne posvätený v nedeľu 12. augusta 1928 košickým biskupom Jozefom Čárskym pri IV. moravskej púti. Nad oltárom je veľký kríž, po stranách ktorého visia dve večné lampy. Vo vrchnom poloblúku apsidy je obraz Svätej rodiny, ktorej sa klania zbor anjelov a nad nimi sa vznáša Duch svätý. V ľavej bočnej lodi je v apside maľba, na ktorej je vyobrazený zomierajúci Jozef. Pri ňom stojí jeho manželka Mária a jeho pozemský syn Ježiš. Nachádza sa tu aj socha Panny Márie, takmer v životnej veľkosti, ktorá na želanie pápeža sv. Jána Pavla II., pri príležitosti Veľkého jubilea v r. 2000, putovala z Nazareta do Betlehema. Na svojej 'pútnickej' ceste obišla celý svet.

Vo vnútri sochy je vložené zlaté srdce, v ktorom sú vyryté názvy krajín, cez ktoré putovala. Nechýba na ňom ani názov našej Slovenskej republiky. Apsida v pravej bočnej lodi je vyzdobená obrazom znázorňujúcim Jozefov sen. V dolnej časti kostola je krypta s vykopávkami pôvodných stavieb. Zaujímavá je krstiteľnica prvých kresťanov vytesaná do skaly. Má tvar štvorcového bazéna s mozaikovou bielou dlažbou. Podlahová mozaika zobrazuje niečo, čo sa javí ako rebrík, možno symbolizujúci duchovné povznesenie nových konvertitov na kresťanstvo. To naznačuje, že kresťania sa tu zhromažďovali v biblických dobách ešte skôr, ako malo mesto oficiálne kostoly. Južne od krstiteľnice je schodisko vedúce do jaskyne vysokej 2m, osvetlenej dvoma otvormi v stropce. Bola to pravdepodobne obytná jaskyňa i s obilným silom. Predpokladá sa, že práve ona mohla byť domovom Svätej rodiny a zároveň Jozefovou dielňou. Okrúhla skalná doska uprostred jaskyne slúžila ako stôl. Šachty sa používali na uskladnenie obilia, oleja, múky a vína. Dom Svätej rodiny mal vo veľkej úcte pápež sv. Pavol VI., ktorý o ňom povedal: „Nazaretský dom je škola, v ktorej začíname poznávať Kristov život: je to škola evanjelia... Tento dom nás učí predovšetkým mlčanlivosti. Kiež by v nás ožila hlboká úcta k mlčaníu, k tomuto obdivuhodnému a nevyhnutne potrebnému postoju ducha, najmä v našich búrlivých časoch, vo veľkom zhone života, keď sme vystavení toľkému hluku, vrave a krikú... Okrem toho tu vidíme pravý spôsob rodinného života. Nech nám Nazaret pripomína, čo je rodina, jej spoločenstvo lásky, jej vážna a žiarivá krása, jej posvätná a nedotknuteľná osobitosť; nech nám ukazuje, aká láskavá má byť výchova v rodine, ktorú nemôže nič iné nahradiť; nech nás učí, aká je prirodzená úloha rodiny v spoločenskom poriadku. A napokon tu poznávame vznešený význam práce. Nazaretský domov, dom tesárovho Syna!“ Svätý Jozef, Hlava slávnej rodiny, chráň naše rodiny v čase ich veľkého ohrozenia!

zdroje: J. Majerník a Leopoldína Scheidová: *Spoznávajme Svätú zem pohľadom archeológov a biblistov*, Bratislava 2002, www.seetheholyland.net, www.dannythedigger.com, www.vladimirbencik.blog.sme.sk
M. Mojžiš: *Putujeme spolu po Svätej zemi*

V krypte bola v r. 2015 inštalovaná veľká mozaiková stena Svätej rodiny.

Dar plnomocných odpustkov v mimoriadnom Roku sv Jozefa môže získať každý veriaci/a, ktorý/á

- bude aspoň 30 minút meditovať o modlitbe Otčenáš
- sa zúčastní aspoň na Idňovej duchovnej obnove, ktorej súčasťou je meditácia o sv. Jozefovi
  - podľa príkladu sv. Jozefa, vykoná telesný alebo duchovný skutok milosrdenstva
  - dennodenne zverí svoju činnosť do ochrany sv. Jozefa
  - bude modlitbami prosiť o príhovor remeselníka z Nazareta, aby ten, kto hľadá prácu, mohol nájsť zamestnanie a aby práca všetkých bola dôstojná
- sa na príhovor sv. Jozefa bude modliť za Cirkev trpiacu prenasledovaním zvonka či zvnútra a za úľavu všetkých kresťanov, ktorí znášajú akúkoľvek formu prenasledovania (pozn: rímskokatolícki veriaci - Litánie k sv. Jozefovi, gréckokatolícki veriaci - Akatist k sv. Jozefovi (alebo jeho časťou))
- sa pomodlí akúkoľvek legitímne schválenú modlitbu alebo úkon úcty ku sv. Jozefovi, napríklad „K tebe sa utiekame, sv. Jozef“, osobitne pri príležitosti 19. marca a 1. mája, na sviatok Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa, v Nedelju sv. Jozefa (podľa byzantskej tradície), v 19. deň každého mesiaca či v každú stredu (deň zasvätený sv. Jozefovi)

• rodiny alebo snúbenci, ktorí sa budú spolu modliť ruženec

v aktuálnom kontexte zdravotnej pohotovosti sa dar úplných odpustkov osobitne rozširuje na seniorov, chorých, zomierajúcich a na všetkých tých, ktorí z oprávnených dôvodov nemajú možnosť vyjsť z domu a ktorí s duchom vzdialeným od akéhokoľvek hriechu a s úmyslom splniť, hneď ako to bude možné, tri bežné podmienky, doma alebo tam, kde sa povinne zdržiavajú, vykonajú zbožný skutok na počesť sv. Jozefa – útechy chorých a patróna dobrej smrti – obetujúc s dôverou Bohu bolesti a problémy svojho života.

„Nikdy nezúfaj pred Božím milosrdenstvom.“

Sv. Benedikt, zakladateľ západného mníšstva a hlavný patrón Európy, sa narodil v Nursii (dnes Norcia v Umbrii, Taliansko) okolo r. 480 v šľachtickej rodine. Na štúdiá bol poslaný do Ríma. Hlavným predmetom jeho štúdia bola rétorika – umenie presvedčiť hovoreným slovom. Úspešným rečníkom nebol ten, ktorý mal najlepšie argumenty alebo vyjadril pravdu, ale ten, kto používal rytmus, výrečnosť a techniku, ktorá slúžila na presvedčenie bez zapojenia srdca. Táto filozofia sa odrážala i v životoch študentov. Vidiac morálnu skazu a intelektuálny úpadok utiekol zo štúdií v Ríme s myšlienkou na mníšsky život. Vzдал sa svojho dedičstva a začal žiť v malej dedinke Subiaco v sabínskych horách. Tam žil ako pustovník sprvoti pod vedením iného pustovníka menom Romanus. V nasledujúcich rokoch založil dvanásť kláštorov v sabínskych horách, kde mnísi žili v oddelených komunitách po dvanásť mníchov, v každej podľa počtu apoštolov. Následne sa stal predstaveným neďalekého kláštora vo Vicocaro, odkiaľ – keď sa časť spoločenstva proti nemu vzbúrila a dokonca ho chceli otráviť jedom – odišiel so skupinou verných žiakov, aby založil vlastný kláštor. Po mnohých ťažkostiach sa usadil v Monte Cassino, ktoré mu venoval rímsky boháč Tercilius, otec sv. Placida. Benedikt, Placidus a ďalší v roku 529 začali s výstavbou mohutného kláštora. Regula Benedicti, ktorú napísal krátko pred smrťou, bola ovocím jeho celoživotného hľadania. Za najsilnejší a najpravdivejší základ pre silu slov považoval samotné Božie slovo. Na modlitbu si Benedikt vybral žalmy, piesne židovskej liturgie, ktoré sa modlil aj Ježiš. Benedikt nabádal nasledovníkov, **k posvätnému čítaniu – ku štúdiu Písma**. V jeho *Lectio divina* on a jeho mnísi memorovali Písmo, študovali ho, kontemplovali ho, kým sa nestalo súčasťou ich bytia. Štyri až šesť hodín sedeli jeden vedľa druhého každý deň a takto čítali. Ak mali mnísi voľný čas, museli bratia čítať žalmy. Časti Písma museli vedieť naspamäť. Takéto posvätné čítanie malo byť štúdiom lásky, nie rozumu. Nie iba cvičenie mysle, bolo to cvičenie kontemplácie, aby „naše srdcia a hlasy harmonizovali“. Každé slovo, ktoré vniklo do ich mysle, do ich srdca a duše, musí potom vytrysknúť nie z pamäte, ale zo samého vnútra bytosti. „Uvedomujeme si, že my budeme vypočutí pre naše čisté a ľútostivé srdce, nie pre množstvo vypovedaných slov.“ Srdce je čisté, keď je prázdne a naplnia ho iba Božie slovo a naša túžba zostať v Božom slove. *Lectio divina* sa začína čítaním Písma, kým nenarazíme na miesto, ktoré nás inšpiruje a zastavíme sa. Našou tendenciou by bolo prečítať si to znovu a porozmýšľať o tom, čo to môže znamenať v konkrétnom našom živote a potom pokračovať. Toto však nie je posvätné čítanie. Jeho metóda je memorovanie určitej frázy z Písma. Opakovanie znova a znova spamäti bez ďalšieho čítania, bez rozmýšľania, iba jednoduché opakovanie, až kým sa zdá, že to ide nie z mysle, ale priamo zo srdca, až kým sila Božieho slova do nás nevnikne. Až keď fráza stratila všetok zmysel a ostala len tá sila, človek zmlkne, ostane ticho, bez rozmýšľania a necháva sa inšpirovať Duchom Svätým, ktorý k nám prehovorí o význame v našom srdci. A nakoniec človek by sa mal ponoriť do kontemplácie, pokračovať bez slova, bez rozmýšľania, iba sedieť v prítomnosti živého Boha a Božieho slova.

Príhoda z Benediktovho života: Keď prišiel do kláštora žobrák, ktorý žiadal o trochu oleja. Správca odmietol, pretože sami mali už iba málo. Keby bol dal túto almužnu, neostalo by už nič pre kláštor. Benedikt sa nahneval na správcovu nedôveru v Boha. Kľakol si na kolená a modlil sa. Ako sa modlil, z nádoby na olej sa ozvalo zabublanie. Mnísi fascinovaní sledovali, ako Boh naplnil nádobu tak, že sa olej až prelieval vrchom, vyrazil veko a lial sa po zemi.

V benediktínskej modlitbe sú naše srdcia prázdne nádoby, v ktorých nie sú žiadne myšlienky, ani intelektuálne boje. Jediné, čo tam ostáva a naplnia naše srdce je dôvera v Boha. Vyprázdňujúc naše srdcia, prináša nám to prelievajúcu sa kontemplatívnu lásku nášho Boha.

SLOVO NA CESTU od o. Jakuba Kaliňského, OSB

Išiel a ani nevedel, kam ide...

Ísť a nevedieť kam – to asi nie je najsprávnejší postoj. Ved' dospelý, zodpovedný a sebavedomý človek by mal vedieť aspoň toľko, kam smeruje. A predsa v liste Hebrejom čítame o Abrahámovi, ktorého si vyvolil Boh, že išiel a ani nevedel kam ide (Hebr. 11,8).

Myslím si, že ak sa niekto vydáva na cestu, a aj keď vie, aký má jeho cesta cieľ (fyzicky), nikdy si úplne nemôže byť istý, čo sa mu na ceste môže stať a ako na neho zapôsobia všetky okolnosti cesty; cestujúci nevie kým sa stane, keď dosiahne cieľ cesty. Nikto z nás nevie, ako nás cesta, ktorou sme sa vybrali, vnútorne pretvorí (zmení). Takto skutočne nevieme, kde naozaj ideme, keď sa vydávame na cestu.

Možno práve preto nie je ľahké urobiť prvý krok na ceste. Inštinktívne cítime, že ak už vykročíme a urobíme prvý krok, tak sa už nebudeme môcť vrátiť späť – už sa stalo niečo neodvolateľné. Aj preto dlho váhame, až nakoniec už nedokážeme udržať nohu vo vzduchu, strácame rovnováhu a už konečne musíme urobiť prvý krok. A hoci sme už vykročili, srdce nám búcha a ešte nám v hlave víria myšlienky: Vzal som si so sebou všetko? Nechal som doma všetko v poriadku? Kde na noc zložím hlavu?... No cesta už ubieha pod nohami, už sa stala skutočnosťou. Takto nás niekedy strata rovnováhy, istoty a pôdy pod nohami núti pohnúť sa a vydať sa konečne na cestu, aby sme niečo vo svojom živote zmenili, hoci nemáme istotu, kam nás to privedie.

Nie je dobré cestovať sám. Potrebujem niekoho, kto aspoň trochu pozná cestu. Ja som si vo svojom živote vybral za sprievodcu sv. Benedikta. A zisťujem, aký je to zvláštny sprievodca pre toho, kto si ho vybral a vydal sa s ním na cestu. Na jednej strane kategoricky zakazuje svojim bratom vychádzať von z kláštora bez vážnej príčiny a za najhorší druh mníchov pokladá tulákov, a zasa na druhej strane považuje za nevyhnutné vydať sa na cestu: *Pod'ite, deti! Chod'ite! Napredujme na Pánových cestách, opásaní okolo bedier, lebo nemôžeme dosiahnuť cieľ, ak sa nebudeme ponáhľať* (porov. Regula sv. Benedikta, Prolog, verše 12-13 a 20-22). V Regule ide predsa o to, *aby sme bežali po ceste Božích prikázaní* (verš 49). Celá siedma kapitola jeho Reguly je venovaná zvláštnej ceste mnícha po dvanástich stupňoch pokory, ktorej cieľom je láska bez strachu o seba. Okrem toho je v Regule zachytené, že Benedikt mal zvláštny vzťah k pocestným: zo všetkých návštevníkov kláštora si najviac cení chudobných a práve pútnikov. Prikazuje opátovi jesť spolu s nimi pri jednom stole a preukazovať im väčšiu úctu (Regula 53,15; 56,1).

Je prekvapujúce, že tento otec západného mníšstva, napriek tomu, že je zatvorený v klauzúre, hlboko vníma, čo to v skutočnosti znamená: vydať sa na cestu. Viac ako prekonanie nejakej vzdialenosti, je to preňho neustály pokrok s vnútornou námahou, spojenou s každodenným životom a vytrvalosťou v konaní dobrých skutkov. Chce, aby jeho bratia rástli, robili pokroky, držali sa vytýčenej cesty a vyhýbali sa na nej zbytočnej roztržitosti. A napokon si je vedomý – asi z vlastnej skúsenosti – že pútnik má veľa spoločného s kýmsi, kto je chudobný, má pocit krehkosti a slabosti, neistoty a je v každej chvíli závislý na Božej prozreteľnosti. A práve vďaka tomu má Božia milosť k takýmto ľuďom ľahší prístup a môže v ich srdciach pôsobiť bez prekážok. Keďže Benedikt pozná cesty Božej milosti, je určite dobrým sprievodcom pre toho, kto sa vydáva na cestu. Vrele mu ho odporúčam.

o. Jakub zo Sampora
(v spolupráci s o. Blažejom a br. Jurajom)

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová, o. Jakub Kaliňský, OSB

NEPREDAJNÉ, VOL'NE ŠÍRITEL'NÉ